

Datum

2018-01-15

Handläggare

Sten Wahlgren

Vårt dnr

REV 000017/2017 -912

Till

Kommunstyrelsen

Myndighetsnämnden för miljö, bygg
och säkerhet

Vård- och omsorgsnämnd

Utbildningsnämnd

För kännedom:

Kommunfullmäktige

Granskning av kommunens hantering av arvoden och ersättningar till förtroendevalda

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Båstads kommun granskat kommunstyrelsen, myndighetsnämnden för miljö, bygg och säkerhet, vård- och omsorgsnämnden samt utbildningsnämnden. Syftet med granskningen var att bedöma om granskade nämnder har en tillräcklig styrning och kontroll av arvoden och ersättningar som utbetalas till förtroendevalda.

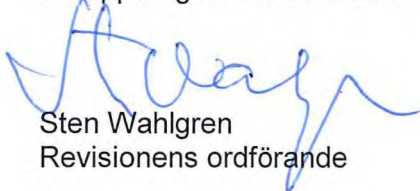
Utifrån genomförd stickprovskontroll bedömer vi att granskade nämnder måste tydliggöra vem som har rätt att beslutsattesterar utbetalningar av arvoden och ersättningar. Beslutsattestering av en överordnads utgifter/arvoden/ersättningar ska inte genomföras av underordnad. Politikers utgifter/arvoden/ersättningar bör även beslutsattesteras av annan politiker och inte av en tjänsteman. Slutligen bör granskade nämnder stärka sin kontroll för att undvika att ofullständiga underlag för utbetalning av arvoden och ersättningar skickas för utbetalning till HR-servicecenter i Helsingborg.

Kommunens demokratiberedning hade vid granskningstillfället uppdraget att arbeta fram ett nytt förslag till arvodesreglemente. Det nya förslaget ska beslutas under hösten 2018 och ska gälla för perioden 2019-2022. Vi ställer oss positiva till förslaget att man förtydligar vad som gäller vid attestering samt vid utbetalning av förlorad arbetsförtjänst till egenföretagare.

Gjorda iakttagelser har sammanställts i bifogad rapport. Rapporten översänds härmed. Revisorerna önskar svar från nämnderna kring vilka åtgärder de avser vidta utifrån de bedömningar och rekommendationer som lämnats i granskningen.

Revisorerna önskar svar senast 2018-03-29.

På uppdrag av revisorerna i Båstads kommun

Sten Wahlgren
Revisionens ordförande

Ingvar Andreasson
Revisionens vice ordförande

Båstads kommun

Kommunledningskontor
269 80 BÅSTAD
Telefon: 0431-770 00 vx
Plusgiro: 11 11 11 -1
Org.nummer: 212000-0944
bastads.kommun@bastad.se
www.bastad.se

Revisionsrapport 2017

Genomförd på uppdrag av revisorerna

November 2017

**BÅSTAD KOMMUN
REVISIONEN**

2017 -12- 1-3

REV 000017/2017 -912

Båstads kommun

Granskning av kommunens hantering
av arvoden och ersättningar till
förtroendevalda

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
2.1. Bakgrund	3
2.2. Syfte och revisionsfrågor	3
2.3. Genomförande och avgränsning	3
2.4. Revisionskriterier	4
3. Granskningsresultat	5
3.1. Finns det tillräckliga rutiner och kontroller för att säkerställa att rätt ersättning betalas ut till förtroendevalda politiker?	5
3.2. Finns det tydliga regler som anger hur arvode och ersättningar till förtroendevalda politiker ska beräknas?	9
3.3. Betalas rätt arvoden och ersättning ut till de förtroendevalda?	10
4. Bedömning	14
4.1. Sammanfattande bedömning	14
4.2. Revisionsfrågor	14
4.3. Rekommendationer	14
Bilaga 1: Källförteckning	16
Bilaga 2 – Arvoden och ersättningar till förtroendevalda, Båstads kommun	17

1. Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Båstads kommun granskat kommunstyrelsen, myndighetsnämnden för miljö, bygg och säkerhet, vård- och omsorgsnämnden samt utbildningsnämnden. Syftet med granskningen har varit att bedöma om granskade nämnder har en tillräcklig styrning och kontroll av arvoden och ersättningar som utbetalas till förtroendevalda.

Vår sammanfattande bedömning är att granskade nämnder bör stärka sin styrning och kontroll av utbetalningar av arvoden och ersättningar till förtroendevalda. Vi grundar vår bedömning på bland annat följande iakttagelser:

- ▶ Kommunens arvodesreglemente fastställer när förtroendevalda har rätt att få ersättning. En del intervjuade uppfattar reglemente och tillhörande anvisningar som mycket otydliga.
- ▶ Årsarvode, begränsat arvode och sammanträdesarvode betalas ut utan föregående anmälan från den enskilde förtroendevalda. För övriga arvoden och ersättningar ska den förtroendevalda kunna styrka sina förluster eller kostnader genom att anmäla detta.
- ▶ Det finns olika uppfattningar om vem som ska beslutsattestera underlaget innan utbetalning.
- ▶ Beslutsattesteringen regleras inte politiskt i beslutade attestordningar. Beslutsattestering uppfattas som verkställighet och regleras av ekonomikontorets kodplan. Enligt kodplanen har kanslichefen ansvar för utbetalningar av arvoden och ersättningar till förtroendevalda.
- ▶ I granskade nämnders delegationsordningar framgår inte att beslut om utbetalning av arvoden och/eller ersättning till förtroendevalda delegerats till tjänstemannanivå.
- ▶ Kommunstyrelsen har beslutat om att granska kontrollpunkten "Utbetalning av ersättningar till förtroendevalda" inom ramen för intern kontroll 2017.
- ▶ Stickprovskontrollen visar bland annat att en del underlag inte är undertecknade av den enskilda förtroendevalda som begär ersättning och i en majoritet av stickproven framgår inte den ekonomiska ersättningen.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ till kommunfullmäktige föreslå ett förtydligande av roll- och ansvarsfördelningen avseende arvoden och ersättningar till förtroendevalda,
- ▶ till kommunfullmäktige föreslå ett förtydligande om vilka regler som gäller för reseersättning samt vid förlorad arbetsinkomst till förtroendevalda utan anställning.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi samtliga granskade nämnder att:

- ▶ säkerställa att nämndens ledamöter och berörda tjänstemän är väl bekanta med vad som gäller för arvoden och ersättningar till förtroendevalda,
- ▶ säkerställa en ändamålsenlig kontroll innan utbetalning av arvoden och ersättningar.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi myndighetsnämnden, utbildningsnämnden och vård- och omsorgsnämnden att:

- ▶ inom ramen för arbetet med intern kontroll, beakta risker som kan kopplas till utbetalningar av arvoden och ersättningar till förtroendevalda.

Building a better
working world

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Förtroendevalda har rätt till skälig ersättning för de arbetsinkomster och ekonomiska förmåner som de förlorar på grund av uppdraget. Förtroendevalda med funktionshinder har rätt till skälig ersättning för resekostnader som uppkommer när de fullgör sina uppdrag och de förtroendevalda med barn som har behov av tillsyn har rätt till skälig ersättning för kostnader för barntillsyn som uppkommer när de fullgör sina uppdrag. Detta gäller dock inte förtroendevalda som fullgör uppdragen på heltid eller en betydande del av heltid (>40%). Enligt kommunallagen ska kommunfullmäktige besluta på vilka grunder som ersättning ska betalas ut.

I Båstads kommun regleras arvoden av arvodesreglementet för förtroendevalda antaget av kommunfullmäktige 26 november 2014. Lagstiftningen ställer krav på att offentliga medel hanteras på ett tryggt sätt och att styrningen och den interna kontrollen är tillräcklig. En otillräcklig styrning och kontroll avseende arvoden och ersättningar till förtroendevalda kan riskera att skada förtroendet för kommunen. De förtroendevalda revisorerna har med bakgrund av detta beslutat att genomföra en granskning av hanteringen av arvoden och ersättningar till förtroendevalda.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om granskade nämnder har en tillräcklig styrning och kontroll av arvoden och ersättningar som utbetalas till förtroendevalda. I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- Finns det tillräckliga rutiner och kontroller för att säkerställa att rätt ersättning betalas ut till förtroendevalda politiker?
- Finns det tydliga regler som anger hur arvodet till förtroendevalda politiker ska beräknas?
- Betalas rätt arvoden och ersättning ut till de förtroendevalda?

2.3. Genomförande och avgränsning

Granskningen har genomförts genom intervjuer, dokumentstudier och en stickprovskontroll. Intervjuer har genomförts med kanslichef på kommunkansliet samt med respektive nämndsekreterare. Viss avstämning har även genomförts med ekonomichefen. Stickproven har valts utifrån ett slumpmässigt urval där underlag avseende sammanträdesarvoden och ersättningar granskats mot genomförda utbetalningar. Utöver det har två frågeställningar skickats ut till ordinarie ledamöter i granskade nämnder.

Granskningen avser kommunstyrelsen, myndighetsnämnden för miljö, bygg och säkerhet, vård- och omsorgsnämnden och utbildningsnämnden. Samtliga intervjuade har beretts tillfälle att faktagranska rapporten. Granskningen är genomförd september 2017 – november 2017 och baseras på gällande lagstiftning.

Kommunens demokratiberedning har vid granskningstillfället i uppdrag av kommunfullmäktige att arbeta fram ett nytt förslag till arvodesreglemente. Granskarna har tagit del av nuvarande förslag, som enligt de intervjuade kan komma att arbetas om under 2018. Det nya förslaget ska enligt uppgift beslutas om senast hösten 2018 och kommer att gälla för perioden 2019-2022. Granskarna ställer sig positivt till nuvarande förslag att kommunen förtydligar vad

som gäller vid attestering av underlag för utbetalning av arvoden och ersättningar, samt utbetalning av förlorad arbetsförtjänst till egenföretagare.

2.4. Revisionskriterier

I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- Kommunallagen 4 kap 12-15b §§ samt 6 kap. 34 §
- Arvodesreglemente för förtroendevalda, KF 2014-11-26, § 168

3. Granskningsresultat

3.1. Finns det tillräckliga rutiner och kontroller för att säkerställa att rätt ersättning betalas ut till förtroendevalda politiker?

3.1.1. Iakttagelser

Regler för arvoden och ersättningar

Kommunens arvodesreglemente¹ fastställer när förtroendevalda har rätt till ersättning. Tjänstgörande ledamöter och ersättare har rätt till ersättning för bl.a. sammanträde med kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och övriga nämnder, nämndsutskott, konferenser, presidie möten och överläggning med myndighet eller organisation. Enligt reglementet ska kommunen endast betala ut ersättning för de uppdrag som definieras som förtroendeuppdrag enligt kommunallagens mening. Kommunfullmäktige har i sitt reglemente fastställt vad som gäller för bland annat årsarvode, begränsat arvode och sammanträdesarvode. Samtliga av kommunens arvoden och ersättningar presenteras detaljerat i tabell 1 och tabell 2 i bilaga 2.

Årsarvode, begränsat arvode och sammanträdesarvode betalas ut utan föregående anmälan från den enskilde förtroendevalda. För övriga arvoden och ersättningar ska den förtroendevalda kunna styrka sina förluster eller kostnader genom att anmäla detta till fullmäktiges eller nämndens sekreterare via en blankett. Blanketter för utbetalning av arvoden och ersättningar finns på kommunens hemsida eller kan överlämnas av respektive nämndsekreterare vid begäran.

En första granskning ska genomföras av nämndsekreteraren. Granskningen syftar till att säkerställa att blanketten är korrekt ifylld och att rätt dokumentation kopplat till ersättningsanspråket bifogats. Nämndsekreteraren ska enligt de intervjuade även säkerställa att blanketten är undertecknad av den förtroendevalda. Därefter lämnas underlaget över för beslutsattestering. När underlaget är beslutsattesterat scannas det in och skickas, tillsammans med tillhörande underlag, till HR-servicecenter i Helsingborg.

I samband med intervjuerna framgår det att det har hänt att fel ersättningsanspråk betalats ut till förtroendevalda. Enligt de intervjuade har fel uppstått exempelvis genom att lönespecialisterna på HR-servicecenter missuppfattat kommunens reglemente för arvoden och genom utebliven kommunikation/uppföljning av oklarheter med kommunens ansvariga tjänstemän. Vid felutbetalning regleras detta oftast genom att kommande arvoden hålls inne. Enligt uppgift har det även hänt att en faktura skickats ut för att reglera skulden.

Enligt uppgift får kommunen ingen återkoppling från HR-servicecenter vid utbetalning av ersättningsanspråk. Felaktiga utbetalningar kan uppmärksammas i samband med intern kontroll. Det genomförs dock inte någon annan löpande kontroll eller uppföljning av att rätt ersättningsanspråk utbetalats. Systemet bygger på att respektive förtroendevald återkopplar och uppmärksammar eventuella fel vid utbetalning.

Enligt reglementet ska ersättningsärenden där det råder oenighet prövas av kommunstyrelsen. Saknas det uppgifter i underlaget ska blanketten skickas tillbaka till ansvarig nämndsekreterare som ansvarar för komplettering.

¹ KF 2014-11-26, § 168

I samband med granskningen framgår att det finns en osäkerhet kring vad som ingår i kommunens *fasta arvode*, dvs. om och i så fall när den förtroendevalda har rätt till annat arvode eller ersättning utöver det fasta arvodet. I reglementet framgår följande skrivning avseende fast arvode:

"Fast arvode enligt dessa bestämmelser, §§ 3-4, utgår endast för huvuduppdraget. Dvs. enskild förtroendevald som är utsedd till ordförande eller vice ordförande i en nämnd, utskott eller revisionen äger ej rätt till att samtidigt ha fast arvode såsom ledamot i samma organ eller såsom ordförande i utskott."

Enligt tillämpningsanvisningarna, KS 2017-04-05 § 92, har den förtroendevalde ledamoten som är utsedd till ordförande eller vice ordförande i en nämnd, utskott eller revisionen rätt till ett fast arvode.

Det framgår inte något ytterligare förtydligande av vad som ingår eller inte ingår i det fasta arvodet. I samband med att granskarna efterfrågat ytterligare förtydliganden kring det fasta arvodet har en av nämndsekreterarna förklarat att termen *fast arvode* används som ett sammantaget begrepp för årsarvode och begränsat arvode. Enligt uppgift är det i detta fall ingen skillnad mellan fast arvode och årsarvode. Definitionen av årsarvode tydliggörs i bilaga 2.

Roll- och ansvarsfördelning

I samband med granskningen har det framkommit att det råder olika uppfattningar kring vem som ska beslutsattestera underlaget innan utbetalning av arvoden och ersättningar. En del intervjuade uppger att det är ordförande i nämnden som ska beslutsattestera samtliga ersättningsanspråk för sin nämnd. Andra intervjuade uppger att det är kanslichefen.

I tillämpningsanvisningarna framgår att ersättningar till förtroendevalda regleras av respektive nämnds reglemente som ska tydliggöra att det är ordförande som innehar det ekonomiska ansvaret för respektive nämnd. Enligt tillämpningsanvisningarna ska ordförandes roll bekräftas genom att denne attesterar ersättningsblanketterna. I granskade reglementen framgår dock inte någon skrivelse kopplat till utbetalning av arvoden och/eller ersättningar till förtroendevalda. Vi noterar dock följande skrivning i tillämpningsanvisningarna:

"Förr skötte ordförande attesteringen av ersättningsanspråk. Detta har med åren flyttats över till förvaltningen. Eftersom ersättningsanspråkens ansvar flyttas till ordförande så är det logiskt att attesteringen sker av denne. Ersättningsanspråk lämnas, likt tidigare, till organets sekreterare för granskning innan attestering."

Vi tolkar ovanstående stycke som att skulle vara ordförande som ansvarar för att attestera ledamöters ersättningsanspråk. Med syfte att bringa klarhet i roll- och ansvarsfördelningen har granskarna efterfrågat nämndernas attestordningar och delegationsordningar. De intervjuade uppger att det är otydligt om attestordningar reglerar beslut om utbetalning av arvoden. Genom en nämndsekreterare har tjänstemän på ekonomikontoret svarat att kommunen inte använder sig av politiskt beslutade attestordningar utan ser beslutattestering som verkställighet. Enligt tjänstemännen redogörs vilken tjänsteman som ansvarar för vilket ekonomiskt ansvarsområde i ekonomikontorets s.k. kodplan. Av detta underlag framgår att kanslichefen ska beslutsattestera utbetalningar gällande arvoden och ersättningar, samt att en av nämndsekreterarna är ansvarig fakturalots/konterare.

I samband med granskningen har vi kontaktat ekonomichefen som vidarebefordrat kommunens reglemente för kontroll av ekonomiska transaktioner, som denne refererar till som kommunens attestreglemente. Reglementet reviderades senast av kommunfullmäktige i

Building a better
working world

mars 1993. I reglementet framgår bl.a. att attestmoment inte får utföras av den som själv ska betala till kommunen och där ta emot transaktionen eller själv ta emot betalningen från kommunen. Slutligen framgår att varje nämnd ska upprätta en aktuell attestförteckning och underrätta ekonomikontoret om vilka personer som utsetts till beslutsattestanter och ersättare för dessa. Eventuella förändringar ska meddelas löpande. I samband med granskningen har vi inte fått oss tillhanda förteckningar liknande de som hänvisas till i reglementet för kontroll av ekonomiska transaktioner. I granskade nämnders delegationsordningar framgår inte heller att beslut om utbetalning av arvoden och/eller ersättning till förtroendevalda delegerats till en tjänsteman.

Intern kontroll 2017

Inför 2017 beslutade ingen av de granskade nämnderna om någon kontrollpunkt inom intern kontroll som kan kopplas till hanteringen av arvoden och ersättningar till förtroendevalda. I samband med intervjuerna framgick dock att kommunstyrelsen i efterhand beslutat om att lägga till kontrollpunkten "Utbetalning av ersättningar till förtroendevalda" KS 2017-01-11, i sin internkontrollplan 2017. Kontrollen innebär granskning av tre stickprov på sökt ersättning som kontrolleras tre månader efter att den lämnats in till kommunkontoret. En kontroll av att den sökta ersättningen är utbetalad och överensstämmer med sökt belopp ska genomföras fyra gånger under 2017. Kontrollerna ska dokumenteras och sparas i en särskild pärm. I samband med intervjuerna fick granskarna tillgång till resultatet av den första kontrollen. Inga avvikelser rapporterades i samband med den första stickprovskontrollen.

Enligt de intervjuade formaliseras inte nämndernas risk- och väsentlighetsanalyser vilket gör att vi inte vet om risker gällande ersättningar till förtroendevalda har övervägts inför framtagande av nämndernas internkontrollplaner 2017.

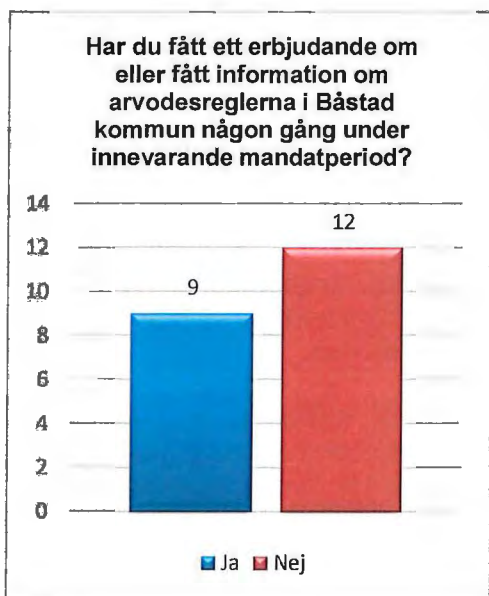
Utbildningsinsatser

Enligt kommunens tillämpningsanvisningar ska insatser göras för att informera samtliga förtroendevalda om arvodesreglerna under mandatperioderna. I samband med granskningen har två frågor skickats ut via e-post till ordinarie ledamöter i kommunstyrelsen, myndighetsnämnden, utbildningsnämnden och vård- och omsorgsnämnden:

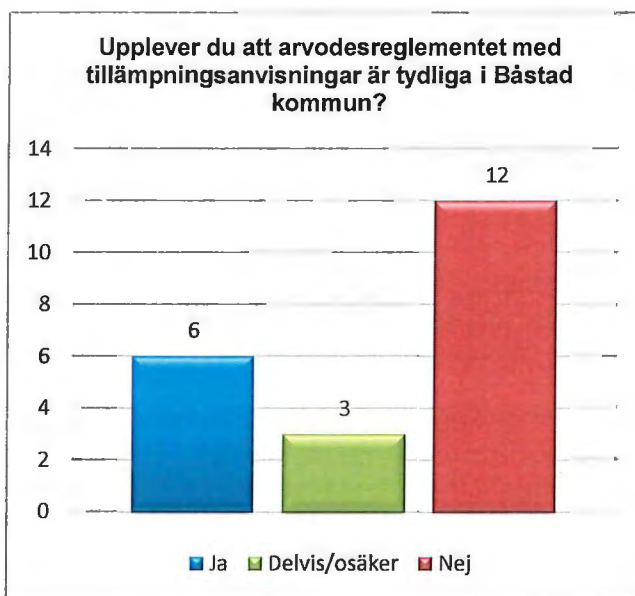
- 1) Har du fått erbjudande om eller fått information om arvodesreglerna i Båstads kommun någon gång under innevarande mandatperiod?
- 2) Upplever du att arvodesreglementet med tillämpningsanvisningar är tydliga i Båstads kommun?

Frågeställningen har endast skickats ut till de ledamöter som på kommunens hemsida angivit sin e-postadress (35 ledamöter). Svar har inkommit från 21 ledamöter. Det innebär en svarsfrekvens på 60 %. Det första utskicket har följts upp av två påminnelser till de ledamöter som inte inkommit med svar. Granskarna avser inte dra några definitiva slutsatser från statistiken, men ser att det är viktigt att lyfta fram de förtroendevaldas svar på frågorna. Svaren redogörs i figur 1 och figur 2 nedan.

Figur 1

Figur 2

Av figur 1 framgår att 9 av 21 (43 %) förtroendevalda ledamöter svarat att de fått ett erbjudande om eller fått information om arvodesreglerna någon gång under innevarande mandatperiod. 12 av 21 (57 %) förtroendevalda uppger att de inte fått information om reglerna. Enligt de intervjuade informerades samtliga förtroendevalda om vad som gäller vid utbetalning av arvoden och ersättningar vid mandatperiodens början. Därefter genomfördes ett omval i Båstads kommun. Efter omvalet har det inte genomförts några fler informationstillfällen, vilket enligt uppgift kan förklara att en del förtroendevalda svarat "nej" på fråga 1.

Av figur 2 framgår att 6 av 21 (29 %) förtroendevalda upplever att reglemente med tillämpningsanvisningar är tydliga. Tre (14 %) förtroendevalda uppger att de är osäkra eller delvis håller med, medan 12 av 21 (57 %) uppger att reglemente och anvisningar inte är tydliga. I svaren till granskarna återfinns bl.a. följande skrivningar avseende tydligheten i gällande reglemente och tillämpningsanvisningar:

"Jag anser att reglerna inte är klockrena."

"Jag upplever reglerna som tydliga med ett undantag och det gäller förlorad arbetsinkomst. Jag är osäker på vad som gäller här."

"Visst har jag någon gång varit osäker på vad som gäller – speciellt vid resor på kommunala uppdrag!"

"Reglerna är omöjliga att efterleva för egenföretagare när det gäller förlorad arbetsinkomst. De är utformade utifrån att man är anställd och därmed kan få intyg från arbetsgivare."

"Skulle kunna vara tydligare. Vid vilka möten kan man begära kompensation för förlorad arbetsinkomst?"

Building a better
working world

3.1.2. Bedömning

Vi bedömer att granskade nämnder kan stärka sina rutiner och kontroller för utbetalning av arvoden och ersättningar till förtroendevalda. Det är positivt att kommunstyrelsen, genom ett tilläggsbeslut, valt att genomföra kontroller avseende utbetalningar till förtroendevalda inom ramen för arbetet med intern kontroll 2017.

Granskningen omfattas inte av att utreda huruvida kommunens beslutsattestering är ändamålsenlig eller inte. Det finns dock indikationer på att granskade nämnder bör se över roll- och ansvarsfördelningen och tydliggöra vad som gäller vid beslutsattestering vid utbetalning av arvoden och ersättningar till förtroendevalda.

Myndighetsnämnden, vård- och omsorgsnämnden samt utbildningsnämnden bör inför kommande års arbete med intern kontroll överväga de risker som kan kopplas till granskningsområdet inför beslut om nämndernas respektive internkontrollplaner.

Slutligen vill vi uppmärksamma och belysa det faktum att fler än hälften av de svarande leddarmötena uppger att de varken fått information om arvodesreglerna eller upplever att gällande styrdokument är tydliga avseende arvoden och ersättningar. Det finns därmed utrymme för de granskade nämnderna att stärka informationsinsatserna riktade till de förtroendevalda om arvodesreglerna.

3.2. Finns det tydliga regler som anger hur arvode och ersättningar till förtroendevalda politiker ska beräknas?

3.2.1. Iakttagelser

Ersättningen för sammanträden är enligt fastställda regler 145 kronor per timme. I samband med sakgranskningen har det dock tydliggjorts att de befintliga reglerna inte tar hänsyn till en årlig uppräknings. Enligt uppgift ska ersättningen för sammanträden för nuvarande vara 154 kr per timme. Ett timmarvode om maximalt 10 timmar kan betalas ut per dag². Undantaget är kommunfullmäktiges sammanträden där ersättningen är 400 kronor per sammanträde.

De ersättningsnivåer som framgår av reglementets bilaga är sammanträdesarvode, förlorad arbetsinkomst, förlorad semesterförmån, barn tillsynskostnader samt ersättning till personer med funktionsnedsättning. Vi noterar att det inte framgår hur reseersättningen, som exempelvis km-ersättning, ska beräknas. Enligt de intervjuade är det otydligt vad som gäller vid beräkning av km-ersättningar. I samband med sakgranskningen tydliggörs att kostnader för resor till och från sammanträden ersätts enligt de grunder som fastställts för kommunens arbetstagare enligt det kommunala reseavtalet. Enligt de intervjuade ska inte ersättningen anges i blanketterna eftersom det åligger lönespecialisterna på HR-servicecenter att beräkna detta.

En annan beräkning som beskrivs som otydlig är beräkning av ersättning för förlorad arbetsinkomst till förtroendevalda utan anställningsförhållande. Enligt reglementet har de förtroendevalda som inte har något anställningsförhållande eller de som kan visa att en arbetsinkomst förlorats, rätt till en schablonersättning. Enligt de intervjuade finns tre beräkningsgrunder för schablonersättning. Dessa tre beräkningar framgår dock inte av reglementet.

² Undantaget från maximerat arvode per dag är valförrättare i samband med val.

De olika arvoden och ersättningarna, inklusive belopp/beräkning, som de förtroendevalda i Båstads kommun har rätt till presenteras detaljerat i tabell 1 och tabell 2 i bilaga 2.

3.2.2. Bedömning

Vår bedömning är att det i de flesta hänseenden finns tydliga regler som anger hur arvoden och ersättning till förtroendevalda ska beräknas. Kommunstyrelsen bör dock i gällande reglemente förtydliga vad som gäller vid beräkning av km-ersättning. Vidare finns det utrymme för ett förtydligande kring vad som gäller vid förlorad arbetsinkomst för de förtroendevalda som inte har något anställningsförhållande.

Det blir tydligt i samband med intervjuer att det inte alltid är självklart hur en del av ersättningarna ska beräknas. Vi rekommenderar därför granskade nämnder att identifiera de tjänstemän som upplever att det är otydligt och därefter stärka informationsinsatserna till berörda.

3.3. Betalas rätt arvoden och ersättning ut till de förtroendevalda?

3.3.1. Iakttagelser

I samband med granskningen har vi genomfört en stickprovskontroll. Syftet har varit att, i det urval vi granskat, övergripande bedöma om rätt arvode eller ersättning betalats ut till den förtroendevalda. I kontrollen har granskarna efterfrågat det material som ansvariga tjänstemän scannat och skickat in till HR-servicecenter i Helsingborg. De bedömningar som gjorts i samband med stickprovskontrollen utgår från kommunens reglemente och regler för arvoden till förtroendevalda.

Inför kontrollen av utbetalda sammanträdesarvoden har granskarna efterfrågat en kopia av aktuell sammanträdeslista, justerat protokoll samt ett utdrag av kommunens utbetalningar av sammanträdesarvoden för granskad period. Informationen i sammanträdeslistan har kontrollerats mot justerat protokoll för att säkerställa att de ledamöter som uppges ha deltagit vid sammanträdet även framgår som deltagande i justerat protokoll. Därefter har en avstämning mot erhållen sammanställning av utbetalningar av sammanträdesarvoden gjorts.

Kontrollen av sammanträdesarvoden har begränsats till perioden 2017-01-01 – 2017-09-30. Ett slumpmässigt urval har gjorts utifrån de sammanträden som respektive nämnd haft under denna period.

Tabell 1 - Kommunstyrelsen

Datum för sammanträde	Närvaro	Antal timmar	Avstämning mot utbetalning	Beslutsattesterad av
2017-03-15	√	√	√	Kanslichef
2017-04-05	√	√	√	Kanslichef
2017-06-07	√	√	√	Kanslichef

Tabell 2 - Myndighetsnämnden

Datum för sammanträde	Närvaro	Antal timmar	Avstämning mot utbetalning	Beslutsattesterad av
2017-01-19	√	√	√	Kanslichef
2017-04-27	√	√	√	Kanslichef
2017-05-18	√	√	√	Kanslichef

Tabell 3 - Utbildningsnämnden

Datum för sammanträde	Närvaro	Antal timmar	Avstämning mot utbetalning	Beslutsattesterad av
2017-03-14	√	√	√	Kanslichef
2017-05-02	√	√	√	Ordförande
2017-06-13	√	√	√	Ordförande

Tabell 4 - Vård- och omsorgsnämnden

Datum för sammanträde	Närvaro	Antal timmar	Avstämning mot utbetalning	Beslutsattesterad av
2017-02-27	√	√	√	Kanslichef
2017-04-24	√	√	√	Nämndsekreteraren
2017-08-28	√	√	√	Ordförande

Kommentar

I samtliga tolv stickprov framgår vilka ledamöter som varit närvarande. Detta stämmer även överens med justerat protokoll och antalet timmar som sammanträdet pågått. Närvaron har bekräftats genom att respektive ledamot signerat sammanträdeslistan och intygat sin närvaro. Kontroll mot utbetalning till förtroendevald har stämt överens i samtliga stickprov. I 8 av 12 stickprov har kanslichefen beslutsattesterat utbetalningen. I 3 av 12 stickprov har ordförande i nämnden beslutsattesterat utbetalningen och i ett stickprov har nämndsekreteraren beslutsattesterat utbetalningen.

Inför kontrollen av utbetalda ersättningar efterfrågade granskarna en sammanställning av ersättningar som betalats ut till förtroendevalda under perioden 2017-01-01 – 2017-09-30. Utifrån detta underlag gjordes därefter ett slumpmässigt urval av ersättningarna som benämns som *förlorad arbetsinkomst, förrättning, ersättning/km (både skattefri och skattepliktig)*. Totalt valdes 30 stickprov ut för kontroll.

Blanketten för utbetalning av ersättningar och eventuellt tillhörande underlag har i samband med kontrollen begärts ut. Underlaget kan exempelvis vara en kopia av ett kvitto som styrker utlägg. En första kontroll har gjorts av att rätt ersättning betalats ut, utifrån inlämnad blankett och tillhörande underlag. Detta har gjorts genom att beloppet som framgår i blanketten har jämförts med erhållen sammanställning av ersättningar som betalats ut till förtroendevalda. Vidare har granskarna kontrollerat att underlaget är undertecknat av den förtroendevalda, samt att underlag bifogats vid ersättning för förlorad arbetsinkomst samt förrättningsarvode. Kontroll av underlag är inte applicerbar vid kontroll av utbetalning av km-ersättning. Vi har även noterat vem som beslutsattesterat underlaget innan utbetalning.

Granskarna har inte tagit hänsyn till den person som fått ersättningen utbetald. Det betyder att det slumpmässiga urvalet kan innebära att en enskild förtroendevald och dennes utbetalningar granskats mer än en gång.

Tabell 5 - Utbetalning av ersättningar

Stickprov	Form av ersättning	Ekonomisk ersättning	Bifogat underlag	Underskrivet av den förtroendevalda	Beslutsattesterad av
1	Förlorad arbetsinkomst	Framgår inte i blankett	√	√	Kanslichef
2	Förlorad arbetsinkomst	Framgår inte i blankett	√	√	Kanslichef

3	Förlorad arbetsinkomst	√	√	√	Kanslichef
4	Förlorad arbetsinkomst	√	√	√	Kanslichef
5	Förlorad arbetsinkomst	√	√	√	Ordförande
6	Förlorad arbetsinkomst	√	√	√	Ordförande
7	Förlorad arbetsinkomst	√	√	√	Kanslichef
8	Förlorad arbetsinkomst	√	√	√	Nämndsekreterare
9	Förrättningsarvode	Framgår inte i blankett	√	√	Kanslichef
10	Förrättningsarvode	Framgår inte i blankett	√	√	Kanslichef
11	Förrättningsarvode	Framgår inte i blankett	√	√	Kanslichef
12	Förrättningsarvode	Framgår inte i blankett	√	√	Kanslichef
13	Förrättningsarvode	Framgår inte i blankett	√	√	Kanslichef
14	Förrättningsarvode	√	√	√	Ordförande
15	Km-ersättning (skattefri)	Framgår inte i blankett	-	√	Kanslichef
16	Km-ersättning (skattefri)	Framgår inte i blankett	-	√	Kanslichef
17	Km-ersättning (skattefri)	√	-	Nej	Kanslichef
18	Km-ersättning (skattefri)	Framgår inte i blankett	-	Nej	Kanslichef
19	Km-ersättning (skattefri)	Framgår inte i blankett	-	Nej	Kanslichef
20	Km-ersättning (skattefri)	Framgår inte i blankett	-	√	Kanslichef
21	Km-ersättning (skattefri)	Framgår inte i blankett	-	√	Kanslichef
22	Km-ersättning (skattefri)	Framgår inte i blankett	-	√	Kanslichef
23	Km-ersättning (skattefri)	Framgår inte i blankett	-	Nej**	Kanslichef
24	Km-ersättning (skattefri)	Framgår inte i blankett	-	Nej	Kanslichef
25	Km-ersättning (skattepliktig)	√*	-	Nej	Kanslichef
26	Km-ersättning (skattepliktig)	Framgår inte i blankett	-	Nej	Kanslichef
27	Km-ersättning (skattepliktig)	Framgår inte i blankett	-	√	Kanslichef
28	Km-ersättning (skattepliktig)	Framgår inte i blankett	-	Nej	Kanslichef
29	Km-ersättning (skattepliktig)	Framgår inte i blankett	-	Nej	Kanslichef
30	Km-ersättning (skattepliktig)	Framgår inte i blankett	-	Nej	Kanslichef

(Nej* - I detta stickprov stämmer den ekonomiska ersättningen inte överens med ersättningen som enligt kommunens bokföring har betalats ut. Kanslichefen** - Denna utbetalning har beslutsattesterats av kanslichefen även om kommunens blankett inte använts. Istället har den förtroendevalda lämnat in sitt ersättningsanspråk på ett blankt A4-papper.)

Kommentar

Utifrån genomförd stickprovskontroll kan vi konstatera att ekonomisk ersättning inte anges i 21 av 30 granskade blanketter. Enligt de intervjuade ska inte ersättningen anges i blanketterna eftersom det åligger lönespecialisterna på HR-servicecenter att beräkna detta. Detta uppges vara anledningen till att blanketter skickats till HR-service i Helsingborg utan att ersättningen angivits. Vi noterar dock att den ekonomiska ersättningen i ett av stickproven som avser km-ersättning, där ersättningen faktiskt har angivits, inte stämmer överens med ersättningen som betalats ut enligt kommunens bokföring.

I samtliga stickprov avseende förlorad arbetsinkomst har den förtroendevalda undertecknat blanketten för utbetalning. Det samma gäller stickproven avseende förrättningsarvode. Där-

emot avseende km-ersättning har den förtroendevalda inte undertecknat blanketten för utbetalning i 10 av 16 stickprov.

I 26 av 30 stickprov har kanslichefen beslutsattesterat underlaget och i tre stickprov har ordförande i nämnden beslutsattesterat utbetalningen. I ett stickprov, avseende förlorad arbetsinkomst, har nämndsekreteraren beslutsattesterat utbetalningen.

Slutligen noterar vi att kommunen i ett av trettio stickprov betalat ut ersättning till en förtroendevald som lämnat in sitt yrkande på ett handskrivet A4-papper, dvs. som inte använt kommunens blankett för utbetalning.

3.3.2. Bedömning

Vi bedömer stickprovet av sammanträdesarvoden som tillfredsställande avseende närvaro samt gällande timredovisningen. Granskade nämnder måste dock tydliggöra vem som har rätt att beslutsattesterar utbetalning av arvoden och ersättningar. Beslutsattestering av en överordnads utgifter/arvoden/ersättningar ska inte genomföras av underordnad. Politikerns utgifter/arvoden/ersättningar bör beslutsattesteras av annan politiker och inte av en tjänsteman.

Avseende stickprovet av utbetalningar av ersättningar bedömer vi det som tillfredsställande avseende förtroendevaldas underskrifter vid förlorad arbetsinkomst.

Det innebär en brist att den enskilde förtroendevalda inte undertecknad underlaget i 10 av 30 stickprov. Både i arvodesreglementet och tillämpningsanvisningarna tydliggörs att den förtroendevalda ska underteckna blanketten.

Att underlag för den ekonomiska ersättningen varken framgår i 21 av 30 granskade stickprov eller i arvodesreglemente/tillämpningsanvisningar bedömer vi som en försvårande omständighet i samband med utbetalning. Det är inte rimligt att tjänstemän på HR-service ska göra utbetalningar utan att ha fullständiga eller tillräckligt tydliga underlag.

Slutligen bedömer vi att det genomförts korrekta utbetalningar av arvoden och ersättning i så gott som samtliga granskade stickprov. I ett fall, avseende km-ersättning, har en högre ersättning betalats ut än vad som angivits på inlämnad blankett.

4. Bedömning

4.1. Sammanfattande bedömning

Vår sammanfattande bedömning är att de granskade nämnderna bör stärka sin styrning och kontroll av utbetalning av arvoden och ersättningar. Vi bedömer det som positivt att kommunstyrelsen, genom ett tilläggsbeslut, valt att genomföra kontroller avseende utbetalningar till förtroendevalda inom ramen för intern kontroll 2017.

4.2. Revisionsfrågor

Revisionsfrågor	Svar
Finns det tillräckliga rutiner och kontroller för att säkerställa att rätt ersättning betalas ut till förtroendevalda politiker?	Nej. Utifrån granskningen är det vår bedömning att kommunstyrelsen och granskade nämnder bör stärka sina rutiner och kontroller vid utbetalning av arvoden och ersättningar till förtroendevalda politiker.
Finns det tydliga regler som anger hur arvodet till förtroendevalda politiker ska beräknas?	Delvis. Vi bedömer att det i flera hänseenden finns tydliga regler som anger hur arvoden och ersättningar till förtroendevalda ska beräknas. Utifrån intervjuer framgår dock att det inte alltid är tydligt hur en del av ersättningarna ska beräknas.
Betalas rätt arvoden och ersättning ut till de förtroendevalda?	Delvis. I ett av trettio granskade stickprov, avseende km-ersättning, har en högre ersättning betalats ut än vad som angivits på inlämnad blankett.

4.3. Rekommendationer

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ till kommunfullmäktige föreslå ett förtydligande av roll- och ansvarsfördelningen avseende arvoden och ersättningar till förtroendevalda,
- ▶ till kommunfullmäktige föreslå ett förtydligande om vilka regler som gäller för reseersättning samt vid förlorad arbetsinkomst till förtroendevalda utan anställning.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi samtliga granskade nämnder att:

- ▶ säkerställa att nämndens ledamöter och berörda tjänstemän är väl bekanta med vad som gäller för arvoden och ersättningar till förtroendevalda,
- ▶ säkerställa en ändamålsenlig kontroll innan utbetalning av arvoden och ersättningar.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi myndighetsnämnden, utbildningsnämnden och vård- och omsorgsnämnden att:

- ▶ inom ramen för arbetet med intern kontroll, beakta risker som kan kopplas till utbetalningar av arvoden och ersättningar till förtroendevalda.

Båstads kommun den 13 november 2017

Anna Hammarsten
EY

Malin Lundberg
EY

Bilaga 1: Källförteckning

Intervjuade funktioner

Kanslichef, kommunkansliet

Nämndsekreterare, kommunfullmäktige

Nämndsekreterare, myndighetsnämnden för miljö, bygg och säkerhet

Nämndsekreterare, vård- och omsorgsnämnden/kommunstyrelsen (t.o.m. mars 2018)

Nämndsekreterare, utbildningsnämnden

Medverkat vid intervjuerna

Gert-Håkan Ericsson, förtroendevald revisor

Ingmar Jönsson, förtroendevald revisor

Dokument

Arvodesreglemente för förtroendevalda, KF 2014-11-26 § 168

Reglemente för kontroll av ekonomiska transaktioner, reviderad senast av kommunfullmäktige 1993-03-24, § 35

Tillämpning och tolkning av arvodesreglemente, KS 2017-04-05 § 92

Rutinbeskrivning av begäran om ersättning för förtroendevalda, 2016-12-02

Reglemente för kommunstyrelsen, KF 2015-12-16 § 264

Reglemente för myndighetsnämnden (miljö, bygg, säkerhet), KF 2017-04-19 § 74

Reglemente för utbildningsnämnden, KF 2015-12-16 § 264

Reglemente för vård- och omsorgsnämnden, KF 2014-12-17 § 211

Delegationsordning för kommunstyrelsen, KS 2017-06-07 § 173

Delegationsordning för myndighetsnämnden, MN 2016-10-13 § 120

Delegationsordning för utbildningsnämnden, UN 2016-06-30 § 82

Delegationsordning för vård- och omsorgsnämnden, VN 2015-01-02 § 3

Kommunstyrelsens intern kontrollplan 2017, KS 2017-01-11 § 19

Myndighetsnämndens intern kontrollplan 2017, MN 2016-12-15 § 141

Utbildningsnämndens intern kontrollplan 2017, UN 2017-06-13 § 56

Vård- och omsorgsnämndens intern kontrollplan 2017, VN 2016-12-12 § 117

Bilaga 2 – Arvoden och ersättningar till förtroendevalda, Båstads kommun

Tabell 1 - Arvoden till förtroendevalda, Båstads kommun

Arvode/ersättning	Kommentar	Belopp på arvudet	
Årsarvode	Förtroendevalda som fullgör uppdrag på heltid har rätt till ett årsarvode med belopp som kommunfullmäktige beslutat om.	Kommunstyrelsen, ordf. m.fl.	609 960 kr/år (100%)
		De årsarvoderade har rätt till ledighet i 32 dagar/år.	
Begränsat arvode	Förtroendevalda som fullgör sina uppdrag på mindre än 40 % av heltid har rätt till begränsat arvode i den utsträckning som kommunfullmäktige beslutat om.*	Kommunfullmäktige: ordf. demokratiberd. + grupple-dare	30 498 kr/år (5%)
		Kommunstyrelsen (presidium + KSau ledamot)	152 490 kr/år (25%)
		Utbildningsnämnden Ordf. Vice ordf.	121 992 kr/ år (20%) 18 298 kr/år (3%)
		Vård- och omsorgsnämnden Ordf. Vice ordf.	121 992 kr/ år (20%) 18 298 kr/år (3%)
		Myndighetsnämnden Ordf. Vice ordf.	91 494 kr/år (15%) 18 298 kr/år (3%)
Sammanträdesarvode	För sammanträde utgår arvode med belopp per timme som kommunfullmäktige beslutat om. Den förtroendevalda kan få ersättning för restiden som uppstått med anledning av sammanträdet. Den förtroendevalda kan även få arvode för nedlagd tid avseende praktiska förberedelser i anslutning till sammanträdet.	Kommunstyrelsen och övriga nämnder: 145 kronor/timme. Maximalt arvode/dag = timmarvode x 10 timmar.	
Arvode vid borgerliga förrättningar	En borgerlig förrättare har utöver eventuellt arvode rätt till reseersättning och ersättning för förlorad arbetsinkomst.	1000 kronor/begravning 500 kronor/namngivning Till borgerlig vigselförrättare utgår inget kommunalt arvode.	
Förlorad arbetsinkomst	Förtroendevalda som har anställning har rätt till ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst, med högst det belopp som kommunfullmäktige beslutat om. Förtroendevalda som inte har något anställningsförhållande (exempelvis egenföretagare) har rätt till en schablonersättning.	Begränsas till månadsinkomst motsvarande kommunstyrelsens ordförande. $\frac{\text{Ersättning per timme}}{\text{Månadsarvode kommunstyrelsens ordförande}} = \frac{\quad}{165 \text{ timmar}}$ Maximalt utbetalas för ersättning för förlorad arbetsinkomst för 8 timmar/dag med timbelopp enligt ovanstående.	
Förlorad pensionsförmån	Förtroendevalda som inte fullgör uppdrag på heltid och som på ett för kommunen godtagbart sätt kan påvisa faktisk förlust av förlorad	Verifierat belopp Förlorad semesterersättning är maximalt 13% Schablonberäknat belopp Procentpåslag på 13% på utbetald ersättning för förlorad arbetsinkomst.	

	tjänstepension i ordinarie sysselsättning kompenseras för denna förlust. Begäran om ersättning ska göras senast vid utgången av april månad året efter det år förlusten hänför sig till.	
Förlorad semesterförmån	Förtroendevalda har rätt till ersättning för styrkt förlorad semesterförmån med högst det belopp kommunfullmäktige beslutat om. Förtroendevalda som kan visa att semesterförmånen faktiskt påverkats men inte på vilket sätt (ex. egenföretagare), har rätt till en schablonersättning.	Samma belopp som för förlorad arbetsinkomst.

Tabell 2 – Ersättning för kostnader, Båstads kommun

Ersättning för kostnad	Kommentar	Belopp på arvudet
Reseersättning	Kostnader för resor till och från sammanträden eller motsvarande ersätts enligt de grunder som fastställs för kommunens arbetstagare enligt det kommunala reseavtalet. Traktamente utgår vid sammanträde eller förättning utom kommunen enligt kommunens resereglemente.	
Barntillsynskostnader	Ersättning betalas för kostnader som uppkommit till följs av deltagande vid sammanträde eller motsvarande för vård och tillsyn av barn som vårdas i den förtroendevaldas familj och som under kalenderåret inte hunnit fylla 12 år. Ersättning betalas inte för tillsyn, som utförs av egen familjemedlem eller annan närstående.	30 kr/timme. Maximalt 120 kr/dag.
Personer med funktionsnedsättning	Ersättning betalas till den förtroendevalda med funktionsnedsättning för de särskilda kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande och som inte ersätts på annat sätt. Häri ingår kostnader för t.ex. resor, ledsagare, tolk, hjälp med inläsning och uppläsning av handlingar. Ersättning betalas dock med högst belopp som kommunfullmäktige beslutat om.	Särskilda kostnader till förtroendevalda personer med funktionsnedsättning maximalt 200 kr/dag.